

Energietransitie in het
buitengebied

Gasloze, duurzame
monumenten, reëel of
luchtkasteel?

24 januari 2019

Mirjam ten Hove

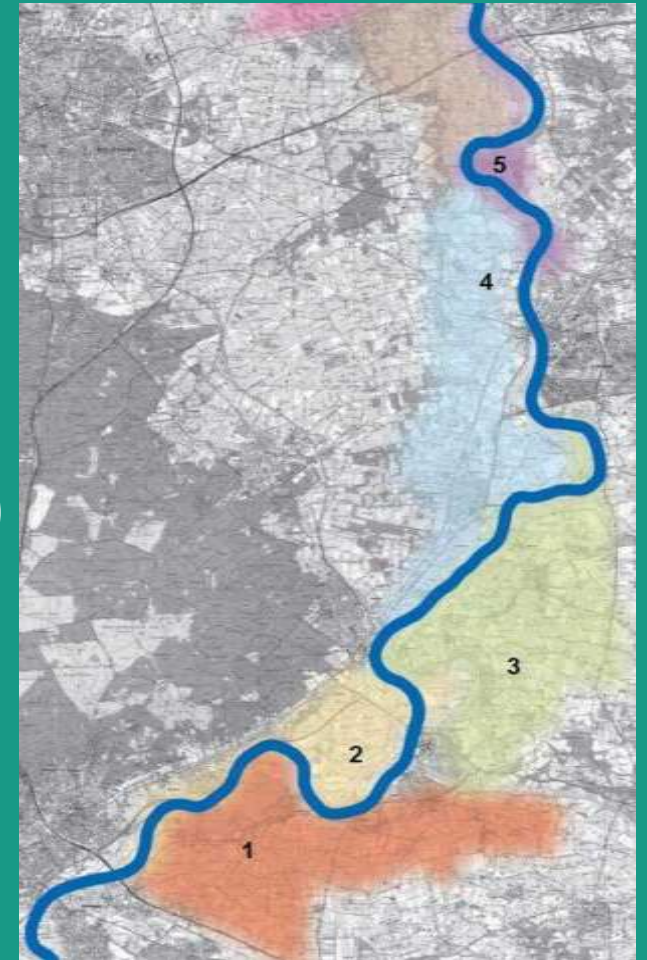
EMD-monumentenzorg

MONUMENTALE ENERGIETRANSITIE BUITENGEBIED

- Energie Prestatie Adviezen EPA-W 2003 – boerderijen
- Inventarisatie T-boerderijen zuidelijke IJsselvallei 2011 (Gld)
- Energieonderzoek IJsselhoeven 2012 (OV)
- Aanvraag provincie Gelderland met o.a. pilotproject duurzame monumentenzorg (DuMo – periode 2013-2016)

MONUMENTALE ENERGIETRANSITIE BUITENGEBIED

- Initiatief IJsselhoeve landgoederen (2013 Gld)
- Voorstel monumentale energiescan (2013 Gld)
- Deelnemer kennisnetwerk Duurzame Landgoederen (2012-2014 Gld)
- EO Wijers prijsvraag 'Naar een energieneutrale stedelijke regio' (2014-2015 Stedendriehoek)

MONUMENTALE ENERGIETRANSITIE
ZEER SUCCESVOL

STICHTING **IJsselhoeven**
Behouden, Benutten en Bewonderen

Energiescans
Business case pilots
MET

Energiebesparing
Energieopwekking

Monumentale energietransitie

http://www.duurzamelandgoederen.nl/home/Monumentale_energietransitie

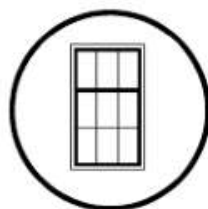

Toolkit DUURZAAM ERFGOED

home » toolkit »

Toolkit

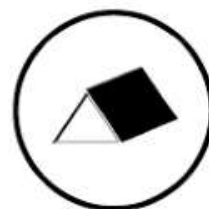
Ramen

Tochtwering

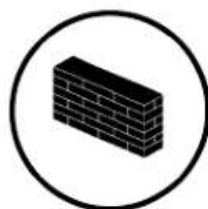
Ventilatie

Daken

Vloeren

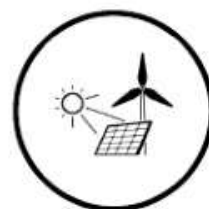
Gevel

Eenvoudige
Maatregelen

Installaties

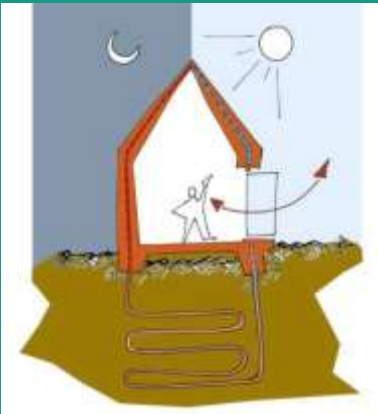
Duurzame bronnen

<http://www.toolkitduurzaamerfgoed.nl>

PILOT GROTE HOEVE BAAK

● EERSTE ENERGIENEUTRALE MONUMENTALE BOERDERIJ VAN NEDERLAND

Grote Hoeve
Baak

• Familiebezit Van Basten Batenburg in Baak na anderhalve eeuw duurzaam verbouwd

Monumentale boerderij wordt energieneutraal

Op het eerste gezicht is het één van veel grote boerderijen die op het punt van vervallen staan. Maar binnen wordt hard gewerkt aan wat de eerste energieneutrale monumentale boerderij van Nederland moet worden.

• Jan-Buizer en Helene van Basten Batenburg van De Grote Hoeve uit Baak met projectleider Mirjam ten Hove van DHD Monumentenzorg. Op de voorgrond de klimaatputjes die, bevestigd tegen de buitenmuren, voor een stabiel binnenklimaat moeten zorgen. Foto Jan van den Brink

Restauratie, renovatie, verduurzaming Grote Hoeve

- Behoud uitstraling en karakter
- Gezond en comfortabel huis
- Geen schade door isoleren
- Innovatie methode WarmBouwen
- Uitvoering met natuurlijke bouwmaterialen (circulair)
- Samenwerkende partners
- Bouwen op basis van vertrouwen en prestaties

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

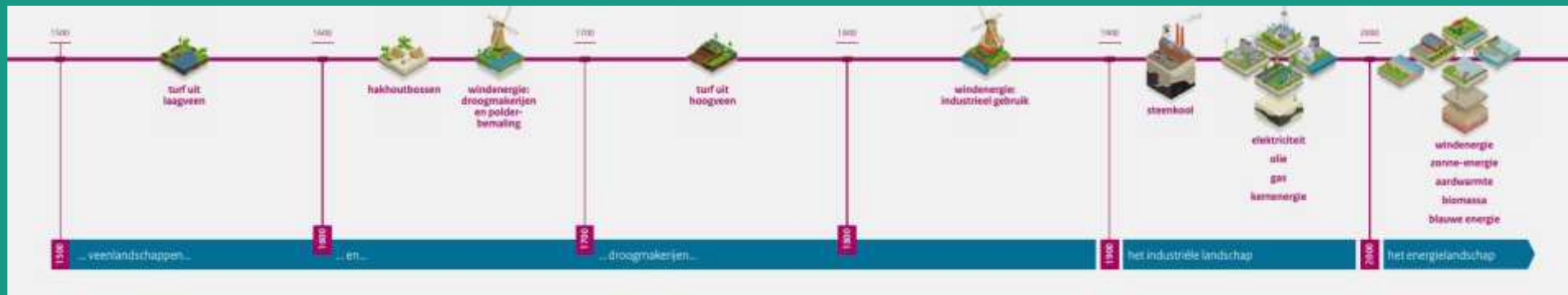

01 *Nederland,
land van betekenis*

Nederland energieland

AGENDA ENERGIETRANSITIE CLEANTECH REGIO

VIER TRANSITIEPADEN

1. Van energieconsument naar energieproductie

2. Het landelijk gebied is voedsel- en energieproducent: hier is ruimte om een groot aandeel duurzame energie te produceren, rekening houdend met ruimtelijke kwaliteit van het landschap

1. Duurzame mobiliteit en transport

2. Ondernemende regio

MONUMENTALE ENERGIETRANSITIE BUITENGEBIED

AEN Congres Gebruik de Boerderij (2017)

**MANIFEST VOOR HET GEBRUIKMAKEN VAN HET
AGRARISCH ERFGOED VOOR EEN LEEFBAAR PLATTELAND**

GEBRUIK DE BOERDERIJ! MANIFEST

**GROTE HOEVE
BAAK, GELDERLAND
ENERGIE NEUTRALE RESTAURATIE**

3 → ONTWIKKELING DOOR BEHOUD

Energie, water, natuur

Er staan enorme ontwikkelingen op stapel op het gebied van duurzaamheid, zoals maatregelen tegen de klimaatverandering en voor energietransitie. Denk aan overloopgebieden voor extreem hoogwater, verhoging van de waterstand in veengebieden en verruiming van de uiterwaarden. Maar ook de plaatsing van windmolenparken en zonneakkers. Het platteland zal hier een belangrijke rol in spelen. Oog voor de landschappelijke en historische waarden en voor de eigenheid van de streek is daarbij geboden. Dat biedt kansen om mensen te betrekken bij de veranderingen en daarmee het draagvlak te vergroten.

- De 'MARKT' is aan zet!
Echter na de crisis vooral bezig met de 'waan van de dag'. Omzet draaien, druk, druk, druk
 - Innoveren? Geen tijd
 - Doe jij particuliere eigenaren van monumenten?
- Veel succes!
Lastig, niet interessant

- Sorry, wij hebben te weinig vakmensen voor dat soort werk

- Samenwerken?

Wij werken altijd met dezelfde partijen

- Wij doen het altijd zo

Als je doet wat je deed,
dan krijg je wat je
kreeg!

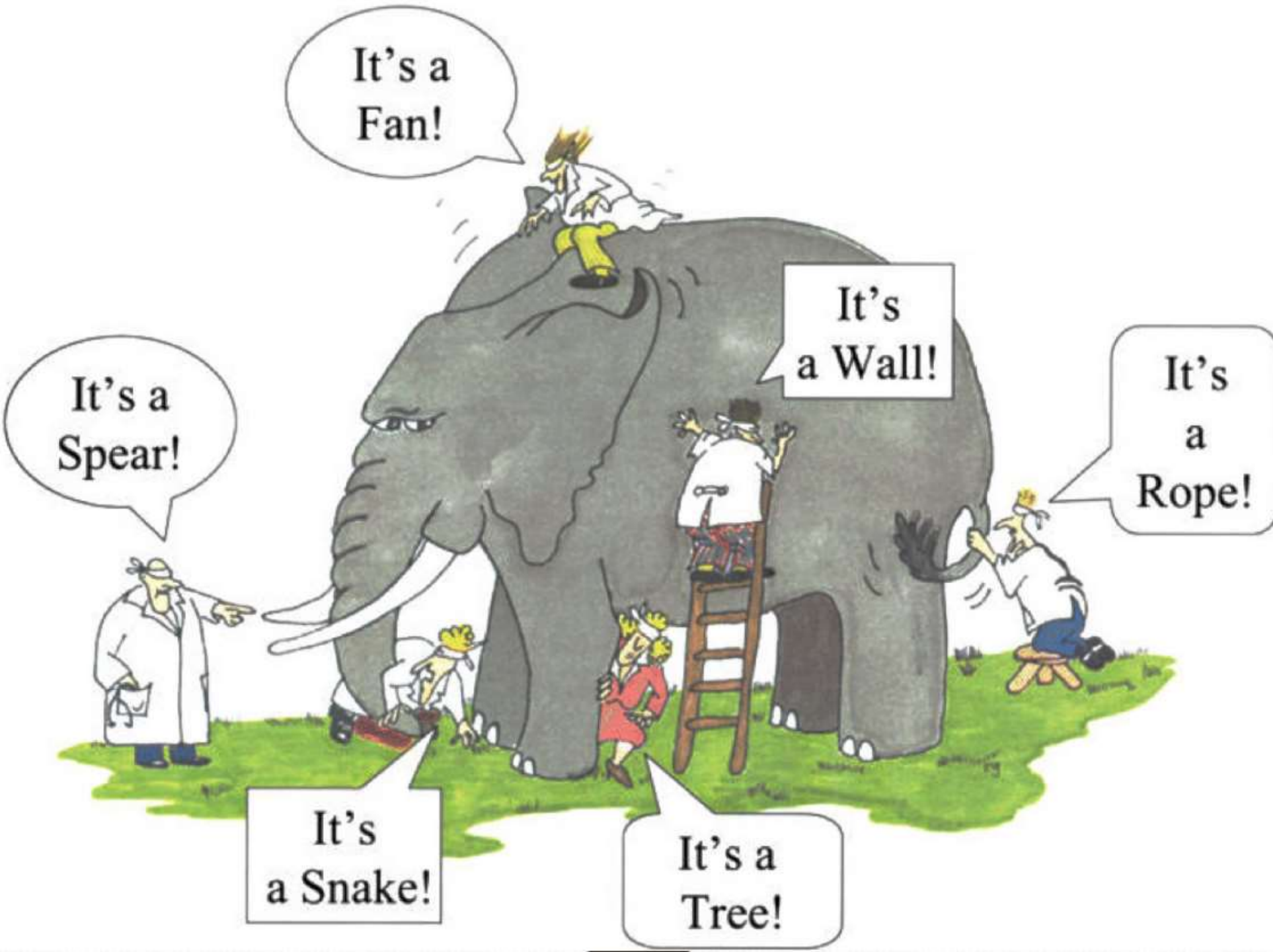
ENERGIETRANSITIE

HET GAS ERAF

zeeland@loesje.nl

www.loesje.nl/zeeland

The logo for Loesje, featuring the word "Loesje" in a stylized, handwritten script. The letter "L" is large and loops around the "o". The "e" is also stylized, and the "j" has a long, horizontal tail that underlines the "e". The "s" is simple, and the "j" is followed by a "e".

Illustratie:
Gasloos
duurzaam
monument

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

- Gedachtegoed Fusie van belangen:
Wat zijn de belangen van bewoners en 'professionals'? Hoe kunnen deze gecombineerd worden?
- Onderzoek met bewoners, niet voor of over bewoners (action research)
- Gericht op het ontwikkelen van
Reguliere NOM ready Monumenten renovatie
met prestatiegarantie

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

- Initiatief
- Actieonderzoek / co-creatie*
- Experimenten
- Produceren / uitvoeren
- Beheer en onderhoud

* probleem, doel, droom, belanghebbenden, obstakels

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

Energietransitie? Veranderen van de aanpak!

- Organiseren bijeenkomsten – 2012 →
- Komen koffiedrinken bij belangstellenden – 2012 →
- Proeftuin NOM Monumenten renovatie pioniers 2021 – 2030
- Proeftuin NOM Monumenten deelrenovaties – 2016 →
- No-regret Monumenten renovatie maatregelen – 2012 →
- Tijdelijke Monumenten maatregelen – 2012 →
- Reguliere NOM Monumenten renovatie – 2030 →

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

Doel: Een volledige NOM Monumenten renovatie met prestatiegarantie

- + later beschikbaar
 - + 60% goedkoper dan nu
 - + verhoging comfort
 - + technisch uitontwikkeld
 - + opwekking = gebruik
 - + het gas kan er af!
- de buren willen deze ook

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

Veranderen van de aanpak! Doet u mee?

- **NOM Monumenten renovatie pioniers**

Volledige NOM-renovatie die deel uitmaakt van het ontwikkelproces van NOM, uit te voeren op een natuurlijk moment

- + snel beschikbaar
- + voor de echte pioniers
- + concurrerende prijs
- + monitoring

- mogelijk kinderziektes

jaar boerderijen

2021 7

2023 15

2025 30

2027 65

2029 135

PROJECTPLAN GASLOOS DUURZAAM MONUMENT

Het is mogelijk om zelf de regie te pakken in plaats van af te wachten

Woont u in het buitengebied en bent u eigenaar van een IJsselhoeve?

En . . . kent u meer bewoners in uw straat, buurt of dorp die mee willen doen aan de proeftuin NOM Monumenten renovatie en/of zich gezamenlijk willen inzetten voor de energietransitie in het buitengebied?

Meld u aan; dan gaan wij aan de slag!

Energietransitie in het
buitengebied

Gasloze, duurzame
monumenten: heel reëel!

Dank voor uw aandacht!

Contact: m.tenhove@emd-advies.nl / mirjamtenhove@ijsselhoeven.nl